

Ensemble Waterland

Aardkundige waarden Waterland

Het ensemble Waterland bestaat uit een lappendeken van laaggelegen droogmakerijen van verschillende ouderdom binnen het oorspronkelijke oude veenpolderlandschap dat tussen 1100 en 1550 is ontgonnen. Langs de voormalige Zuiderzeedijk (nu IJsselmeerdijk) hebben zich buitendijks zogeheten aanwasvlaktes gevormd.

Het oorspronkelijke veenlandschap heeft lang deel uitgemaakt van het Beemstersysteem, een sedimentatiebekken met een zeegat vermoedelijk nabij Uitgeest. Dit systeem was verantwoordelijk voor aanvoer van de oudere zeeklei- en zandafzettingen die nu in de Purmer en in een aantal kleinere droogmakerijen aan de oppervlakte liggen. Dit getijdenbekken hield reeds 5500 jaar geleden op te bestaan, waardoor een rustiger sedimentatiemilieu ontstond en veen kon ontwikkelen. Aardkundige verschijnselen als kreekruggen en kommen komen in zuidoostelijke richting in Waterland steeds minder voor en de textuur wordt zwaarder met zware zeeklei. Ook de invloed van Zuiderzee neemt in die richting toe en op verschillende plaatsen treedt een brakwater milieu op.

Waar het veen werd afgegraven ontstond een open veenlandschap met vele open meren en sloten.

Bijzondere aardkundige verschijnselen zijn onder meer:

- Verlande kreekbbeddingen in het veenlandschap treffen we aan in het Ae-en en Die-engebied.
- Een voormalige binnendelta met kleidek, nabij de Purmer Ee in de Purmer.
- Buitendijkse aanwasvlakten en veenvorming bij onder meer Katwoude, De Peereboom, Gouwzee, De Nes, Polder IJdoorn, Durgerdam, Polder IJdoorn.
- Bij Varkensland ligt laagveen met verlandende petgaten en veenmosveen.
- Bij Marken ligt een veeneiland bedekt met zeeklei.
- Voormalig veenschiereiland De Nes (Ilpendam).
- Veenstroompjes, onder andere nabij Overleker Gouw (Monnickendam), De Leek (Overleek), Enge Leek (Broek in Waterland).

Meer informatie over aardkundig erfgoed in Noord-Holland vindt u [hier](#).